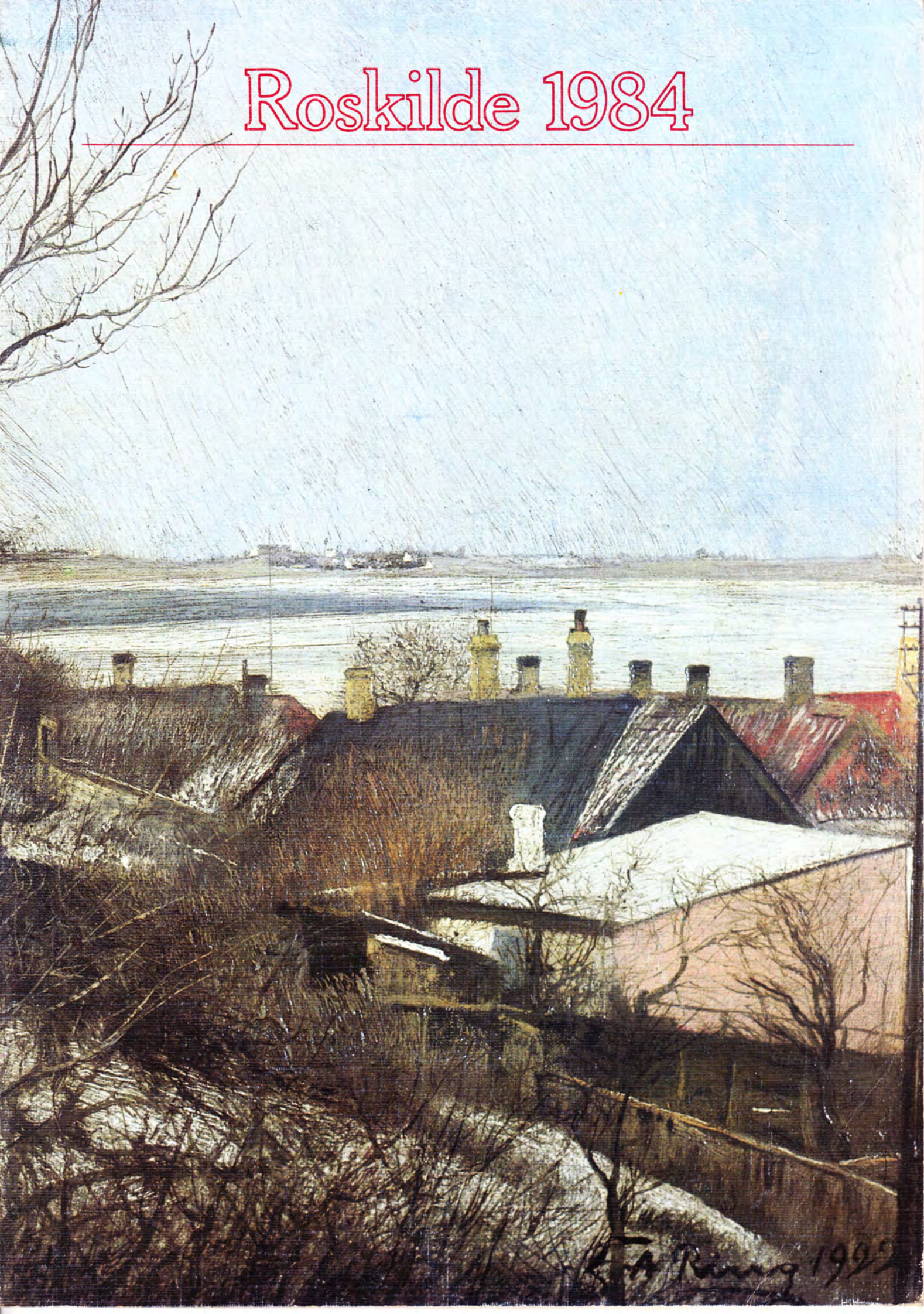

Roskilde 1984

Roskilde 1984

Jul i Roskilde 1984, 58. årg.

Indhold

Udgivet af:

Palle Berthelsen
Frede Hansen
Niels Munk
Flemming Vessel

Grafisk tilrettelægning:

Tonny Delica MGK

Forsidefoto:

Flemming Steensbech

Redaktion og tryk:

Fair-Print AS
Københavnsvej 106
4000 Roskilde
Tlf. 02-75 75 20

Omslag:

L. A. Rings maleri fra 1922: Udsigt
fra hans bolig på Sct. Jørgensbjerg
udover Roskilde Fjord mod Veddelev.

Borgmester-jubilæums-hilsen 3

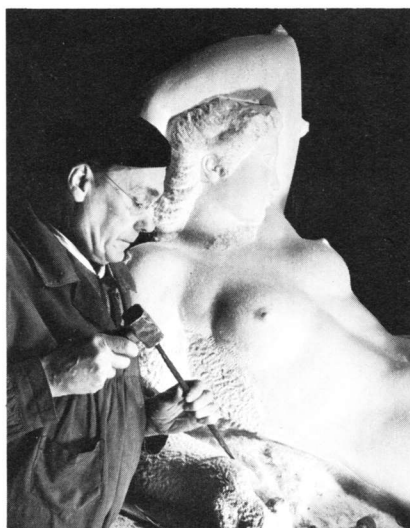
Omkring Bondetinget 5
Mogens Suhr Andersen

Roskilde Rådhus 1884 8
Lotte Fang

Eickhoff og Guapa 14
Ib Koch-Olsen

Skomagergade 17
Lotte Fang

Fra en billedhuggers bo 21
Ib Koch-Olsen

L. A. Ring og Sct. Jørgensbjerg . . . 25
Lotte Fang

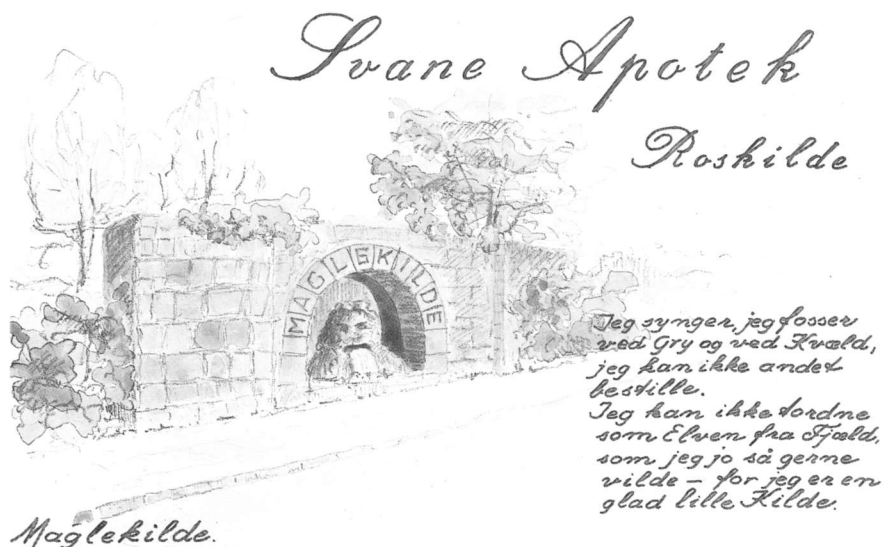

En nærliggende tanke 31
Peter Foersom

Webers gård i gamle dage 39
Anna Weber

Gamle Roskildensere 46

Receptkuverter 47
E. Hein Jørgensen

Jeg synger, jeg fosser
ved Gry og ved Kvæld,
jeg kan ikke andet
bestille.
Jeg kan ikke lorde
som Elven fra Tjæld,
som jeg jo så gerne
vilde - for jeg er en
glad lille Kilde.

L. A. Ring og Sct. Jørgensbjerg

Lauritz Andersen var født i landsbyen Ring i Sydsjælland midtvejs på banelinien mellem Næstved og Vordingborg.

Hans forældre var husmand, tømrer og hjulmand Anders Olsen og Johanne Andersdatter. Der hørte 1½ tdr. land til husmandsstedet, så det var nødvendigt for Anders Olsen at have et par håndværk ved siden af, men trods det var der yderst beskedne, nærmest fattige kår i hjemmet.

Efter gammel navneskik fik drengen Lauritz faderens fornavn som efternavn. Han måtte tidligt hjælpe faderen i værkstedet og her viste det sig, at han havde snilde for al slags håndværk. Han ville dog ikke gå i faderens fodspor, men valgte i 1868 at gå i malerlære i Præstø, hvor han 4 år efter blev svend.

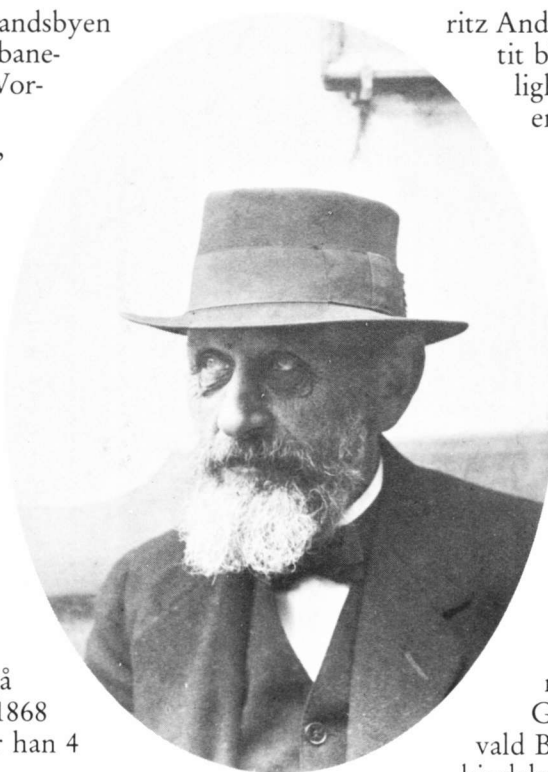
Men Lauritz Andersen havde andre planer med sit liv end at være malersvend. Han ville være kunstmaler og rejste derfor til København i 1874, hvor han gik på Teknisk skole om aftenen og tjente til livets ophold som malersvend om dagen.

I 1885 begyndte Lauritz Andersen på Kunstakademiet, hvor han mødte en anden ung kunstner, der kom fra samme miljø og som havde de samme interesser, som han selv, Hans Andersen fra landsbyen Brendekilde på Fyn. Det var også på Kunstakademiet at han lærte Karl Madsen at kende, som skulle blive en meget dygtig kunsthistoriker.

Lauritz Andersen afbrød imidlertid sine studier ved Kunstakademiet, fordi han følte udbyttet var for ringe og prøvede på egen hånd at kæmpe sig frem til sin egen stil og teknik.

I 1881 følte Lauritz Andersen at nu var tiden, hvor han kunne underkaste sig andres bedømmelse og til en udstilling, der skulle være ved juletid sendte han et billede ind. Det blev blankt kasseret. På dette tidspunkt var Lauritz Andersens økonomiske situation så dårlig, at han måtte sælge billedet på auktion for at få noget at leve af. Salget indbragte 3 kr.

Men Lauritz Andersen tabte ikke modet til forårsudstilling på Charlottenborg, året efter indsendte han et billede, som ikke alene blev antaget, men som også vakte interesse blandt kendere. En af kenderne var Karl Madsen, som lige var hjemkommet fra Paris. Han så udstillingen og kunne ikke forstå, at der ikke var et eneste billede fra vennen Lauritz. Da de to venner mødtes fik han oplyst, at under navnet L. A. Ring skjulte vennen sig. Hans Andersen og Lau-

Lauritz Andersen Ring

ritz Andersen havde opdaget, at de meget tit blev forvekslet. Dels p.g.a. navneligheden, dels var deres emnekredse ens. De besluttede derfor at kalde sig henholdsvis Ring og Brendekilde efter deres fødebyer.

Allerede i 1880'erne fik L. A. Ring tilknytning til Roskilde gennem sit bekendtskab med kommandør Wilde på Palæet og købmand Schram i Skomagergade. I 1899 fik han en invitation til at opholde sig et stykke tid i købmandsgården i Roskilde og fra dette ophold stammer de ældste L. A. Ring billeder med Roskildemotiver, det blev til to ialt, derefter gik der mange år inden L. A. Ring igen skulle male motiver fra Roskilde.

Gennem sin ven arkitekten Thorvald Bindsbøll kom L. A. Ring i forbindelse med keramikeren Herman A. Kähler i Næstved. Her blev han tilknyttet værkstedet for at tegne lampefodder og vaser og dekorationer. Og her for-

elskede han sig i husets datter, Sigrid Kähler, men inden der kunne blive bryllup måtte L. A. Ring få godkendt sin navneforandring, noget han ikke havde tænkt over før. Det varede ½ år inden brudgommen havde sit navn i orden. Brylluppet stod i 1896.

Ægteparret flyttede til Karrebæksminde, hvor L. A. Ring malede et af sine smukkeste billeder af den unge Sigrid, som vordende moder stående i døråbningen, hvilende i sig selv, idet hun drømmende ser ud i den sommervarme have, hvis varme og lys ligesom fanges ind af hendes gule kjole. I ægteskabet kom der 3 børn, 2 drenge og 1 pige og de var sammen med deres mor modeller til en lang række billeder, der viser det harmoniske familieliv.

Pladsen i huset i Karrebæksminde blev for trang og familien flyttede til et andet hus i nærheden af Frederikssund.

I 1901 fik L. A. Ring en bestillingsopgave. Han skulle male nogle dørstykker til Københavns rådhus med motiver fra kommunens ejendomme. Det førte ham til Roskildeegnen til Kattingeværk, Sct. Hans Hospital og Boserup Sanatorium. Nu hvor bekendtskabet med Roskilde var blevet fornyet, besluttede familien, da de atter p.g.a. pladmangel ville flytte, at søge så nær til Roskilde som muligt. Familien flyttede ind i den nedlagte skole i Baldersbrønde i 1902 og her boede de indtil 1914.

L. A. Rings motivvalg var mennesker fra det miljø hvorfra han kom, skildret umiddelbart med dyb, varm forståelse og uden forskønnelse, mange af hans

Maleren i funktion i Brøndgade.

Ole Søndergaard og L. A. Ring: Fra Havnevej op mod Uglebjerget.

billeder er fin interiørkunst, men det er i Baldersbrøndetiden, at han når frem til at male landskaber, som for den udenforstående synes kedelige og grimme, men som set gennem hans øjne får helt andre dimensioner for beskueren. Han skildrer det flade land en vintervåd dag, hvor tågen ligger grålig, men med mange farvetoner, som man nu først får øje på. Ingen har som L. A. Ring kunne gengive de nøgne trækroner, hvor selv den yderste lille kvist er med i kniplingsværket og hvor grenene nærmest bliver rødlige i den disede luft og fortæller at tøbruddet er nær. L. A. Ring skar selv sine pensler til, så han var i stand til at male så usigeligt sart og tyndt. Selve landsbyen med sine lave hvide huse, sine stråtage og

gadekæret blev gengivet mange gange. Et af L. A. Rings kendteste motiver fra den tid, »Kalkmanden«, er typisk i sin hverdagsskildring, hvor kalkmanden med kalk på bukserne og kosten i hånden er standset op for at slå en sludder af med kvinden, hvis hus han giver »en omgang« i det skarpe forårslys.

1914 måtte familien skifte bopæl igen, fru Rings sarte helbred kunne ikke tåle den ret barske vinter på den åbne hedeboegn, hvor den kolde vind rigtig havde frit spil og L. A. Ring købte da i 1913 af Sct. Clara Mølle toppen af det ubebyggede højdedrag »Uglebjerget«. Her blev der bygget et atelier med lejlighed, som det hedder i beskrivelsen med atelievinduet ud mod nord, så det rigtige lys kunne falde ind. Fra dagligstuen mod øst var der en prægtig udsigt til domkirken.

At L. A. Ring besluttede sig til at bygge på grænsen mellem Roskilde og Sct. Jørgensbjerg skyldes, at han på Sct. Jørgensbjerg kunne finde de motiver han søgte, han behøvede endda ikke at gå længere end til sin egen have for at få det syn af lave stråtede huse, som satte hans fantasi igang.

Det blev til en lang række billeder fra Sct. Jørgensbjerg, desværre var det til dels slut med motiverne efter den store brand i 1923, som ødelagde nok den maleriske set bedste del af det gamle bjerg, men heldigvis nåede L. A. Ring at forevige en del af det, som nu er forsvundet.

I 1923 havde L. A. Ring den store sorg at miste sin kone, det satte ham i en periode i stå som maler, men da han greb penslerne igen var det med usvækket arbejdsiver og højt op i årene bevarede han et uændret

Hjørnet af Smedegade og Toftegade.

Sct. Agneshusene med afdampende grise i november.

farvesyn, hvad der er sjældent. L. A. Ring havde et jernhelbred. Han kunne sidde i timevis ude på snevinterdage og male. Selvfølgelig iført stor overfrakke, halstørklæde og pelshue, men frem for alt svor han til sokker strikket af puddelhundehår, de sokker holdt altid hans fødder varme, selv i den koldeste vinter.

I Roskilde findes 6 af L. A. Rings Roskildebilleder. På omslaget er gengivet det maleri, som hænger på borgmesterens kontor. Her er L. A. Ring gået ud i sin have og har sat sig lige udenfor sit atelier og malet, hvad han så: Til venstre Vrågården, til højre de små huse nede ved havnen og en del af inderfjorden med Veddelevlandet i baggrunden. Fjorden har kun en lille del isfri ellers er alt hvidt, men med utallige fine sarte farver i huse og tage.

Roskilde Bank har på 1. sal 4 L. A. Ring malerier hængende, det ene viser udsigten fra et af værelserne på 1. sal i L. A. Rings hus. Forrest i billedet ses taget på »Spadus hus«. Det var et lille Sct. Jørgensbjerg-hus, som L. A. Ring købte og byggede om for her at have et sted, hvor han kunne male sine interiører. En overgang efter sin kones død tænkte han på at bosætte sig der. Ellers er det bagsiden af husene i Kirkegade, der ses på billedet, med Sct. Jørgensbjerg kirke højt knejsende over de lave tage.

Et af de andre billeder er malet på hjørnet af Smedegade og Toftegade. Maleren har sat sit staffeli op, så han ser ned ad Toftegade mod Toftekæret. Huset til højre findes endnu.

De to sidste billeder er begge fra Brøndgade og malet i hver sin retning, så man får et udmærket ind-

tryk af hvordan gaden har set ud. Maleren har sat sig midtvejs op i Brøndgade og har taget husene med på begge sider af vejen. Huset til venstre står endnu, mens det forreste til højre er revet ned. Man aner lige krydset Kirkegade, Asylgade og ser gavlen af »Spadus hus« til højre, hvidkalket, som det oprindeligt var, videre til det allersidste hus, som er en af længerne til Strandmøllen inden øjet fanges ind af gasværkets skorsten. Det er en af disse isnende kolde og klare vinterdage med sol og sart blå himmel, et vejr, som L. A. Ring også holdt af, hvor farverne, selv de sarteste, tindrede.

Det andet billede viser Brøndgades stejlhed, smalt og med stengærde, som gaden så ud inden den blev gjort bredere i 1936, da der skulle lægges en vandledning fra Lejre til København. I forgrunden det stakit, der var omkring Strandmøllen, der yndede ungerne fra Bjerget at slå svalereder.

Men det var ikke kun den vestlige del af Sct. Jørgensbjerg, som L. A. Ring kunne hente sine motiver fra, han drog også mod øst til Sct. Agneshusene og har været på besøg der en kold novemberdag, lige efter slagtingen var overstået og vinterforrådet, de to dejlige fede grise, er hængt på stigerne for at dampe af. Man aner også her terrænets hæld ned mod fjorden.

Billedet findes på Roskilde Museum, en gave fra Roskilde Sparekasse. L. A. Ring var en stor ynder af god litteratur, han interesserede sig levende for tidens litterære strømninger. Når gode venner kom på besøg blev der trukket en flaske rødvin op og så gik snakken om kunst og litteratur, men også om for-

Til venstre: Malerfamilien Ole Søndergaard. – Til højre: Malerfamilien L. A. Ring.

Udsigt fra Rings hus på Uglebjerget. Forrest »Spadus Hus« i Brøndgade. Derefter bagsiden af husene i Kirkegade, op mod Sct. Jørgensbjerg Kirke.

Brøndgade set fra Strandmøllen.

holdene i Roskilde by, for Roskildes ve og vel vel lå L. A. Ring meget på sinde.

En sollys september morgen i 1933 sov L. A. Ring stille ind træt og mæt af dage. Hans urne blev nedsat i gravstedet på Sct. Ibs kirkegård, på det ligger en stor sten, hvori er indridset motivet fra L. A. Rings første store lærred fra 1885: I høst. Han satte dette billede umådelig højt, dels var det et billede af hans meget tidligt afdøde bror, dels var døden som begreb nær ham hele livet, det kommer ikke alene til orde i dette billede, hvor høstmanden kan ses som en allegori på døden, men også i andre billeder fra L. A. Rings hånd, men smukkere symbol på en gravsten kan vel næppe tænkes.

Brøndgade mod øst. I midten krydset Kirkegade/Asylgade. Bagest ses gasværkets skorsten.

